

SOTSIAALMINISTEERIUM

EU Kids Online

Head lapsed, need kasvavad keeluta?

Lapsevanemate ja koolide roll tehnoloogiakasutuse vahendamisel

Veronika Kalmus

Hanna Kerstina Kartau

TÜ ühiskonnateaduste instituut

Konverents „Veebivihast tehisaru-
teadlikkuseni: interneti riskid ja võimalused“
Tallinn, 10.02.2026

Vahendamine – mis mõttes?

- ❑ Interneti võimalused ja riskid $\leftrightarrow$ millist tuge laps internetikasutajana saab
- ❑ **Lapse internetikasutuse sotsiaalne vahendamine** – sotsiaalsed suhted lapse ja sotsialiseerijate (vanemad jt pereliikmed, õpetajad, sõbrad) vahel ning kasvatuslikud praktikad
- ❑ Eesmärk – võimendada interneti positiivseid omadusi ja minimeerida negatiivseid tagajärgi
- ❑ Vanemliku vahendamise tüübid EU Kids Online'i raamistikus:
 - ❑ interneti kasutamise aktiivne vahendamine
 - ❑ internetiturvalisuse aktiivne vahendamine
 - ❑ piirav vahendamine
 - ❑ tehnilised piirangud
 - ❑ monitoorimine ehk järelkontroll
- ❑ **Aktiivne ehk toetav versus piirav vahendamine** $\leftarrow$ kasvatusväärtused, vanemlikud stiilid, vanema haridus ja digipädevus; lapse vanus, sugu, digipädevus

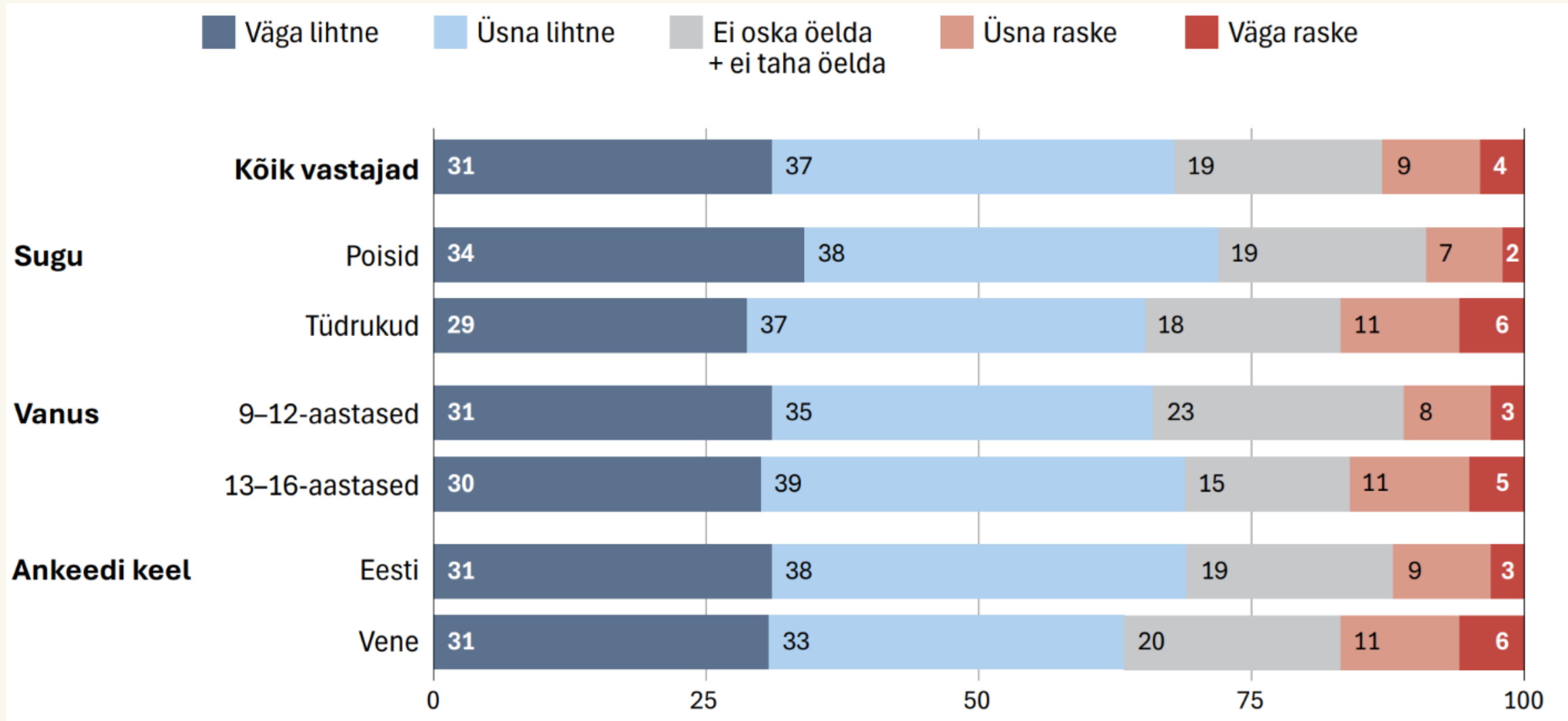
Miks nii raske sulle on öelda, et...

**Hästi toimiva vahendamise
eeldus – head suhted, sh
vanemaga häirivatest
asjadest rääkimise lihtsus**

Enamus lapsi peab häirivate teemade arutamist vanemaga lihtsaks

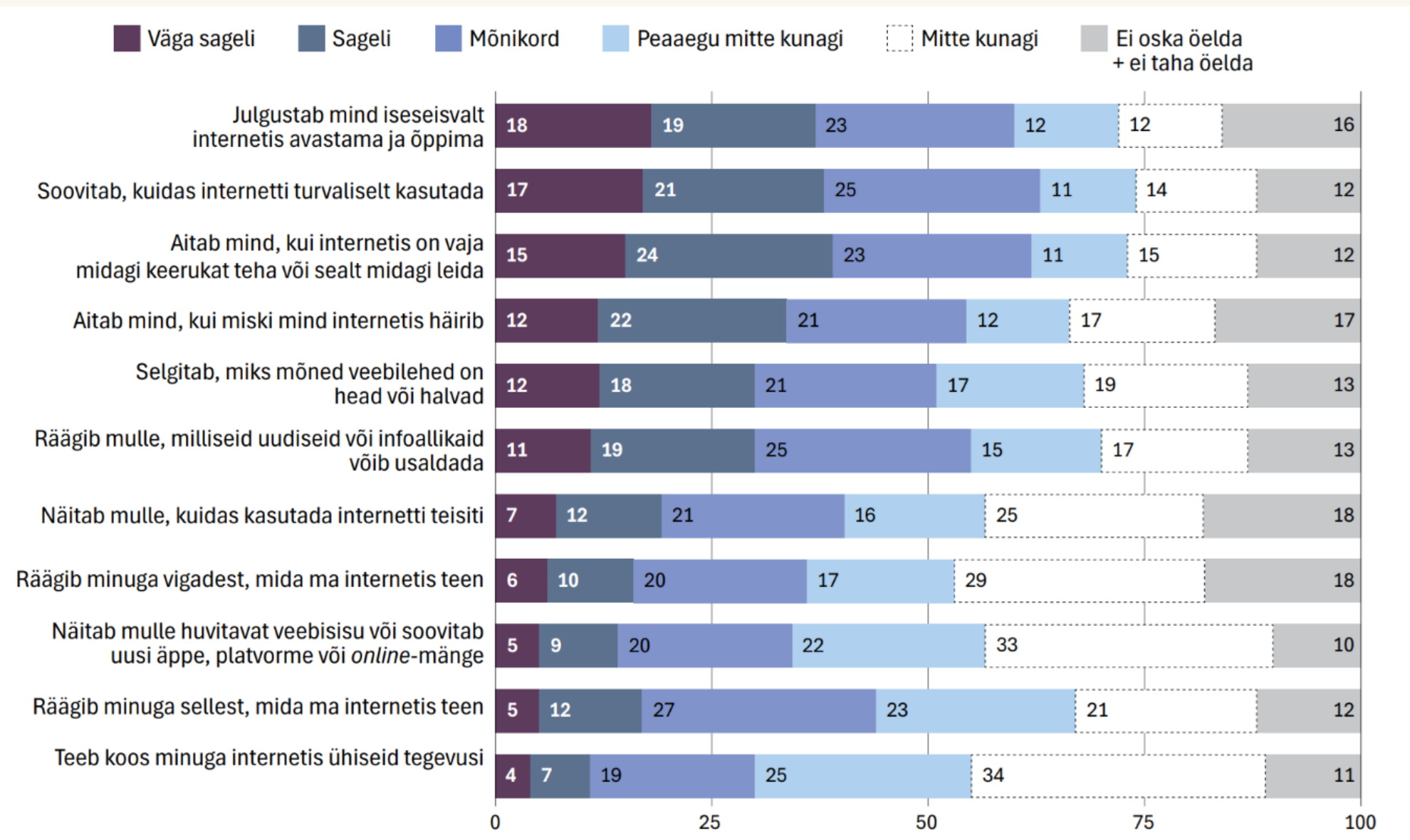
Hinnang vanemaga häirivatest asjadest rääkimise lihtsuse kohta (soo, vanuse ja ankeedi keele järgi), 9–16-aastased õpilased (n = 2273–2475), %.

Aktiivne vanemlik vahendamine

Vanemad aitavad ning julgustavad lapsi interneti kasutamisel

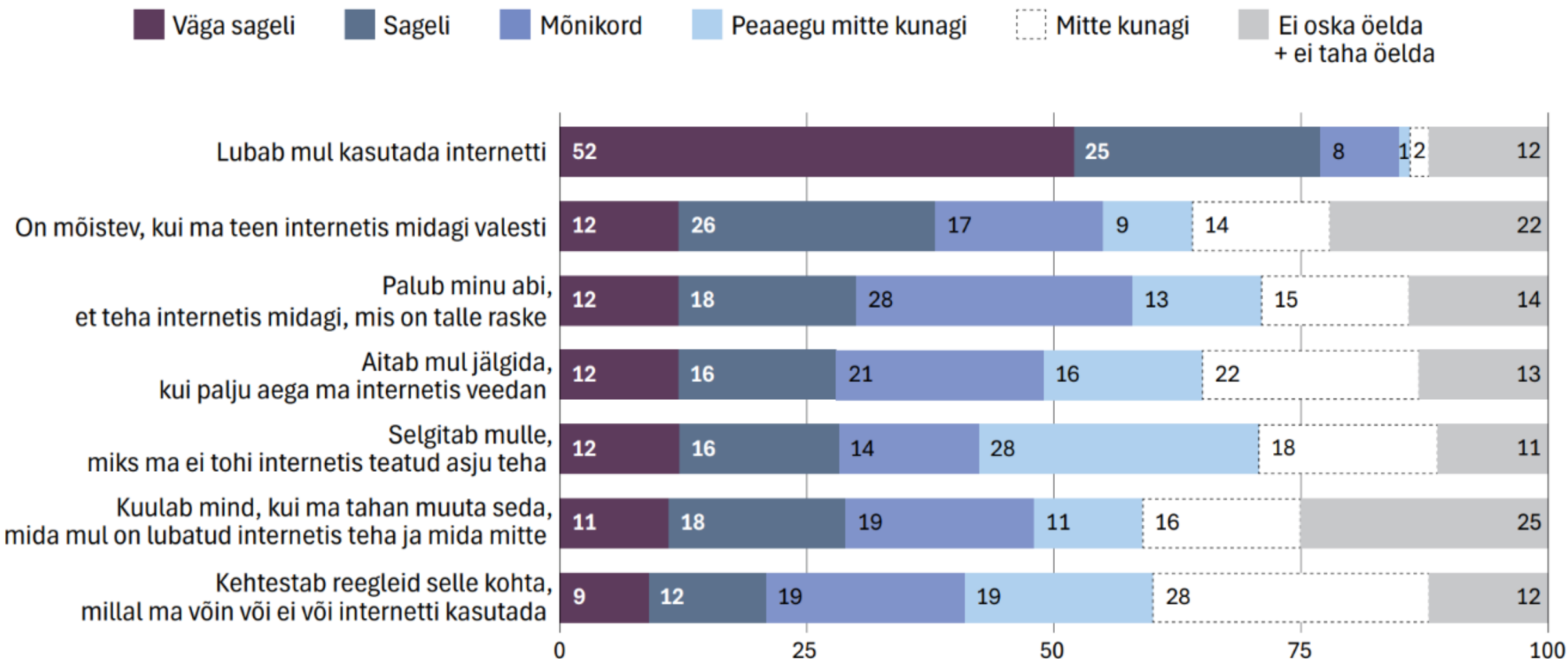
Vanemate aktiivsete vahendamistegevuste sagedus

9–16-aastased õpilased (n = 2293–2348), %.

Lapsevanemad on internetikasutuse osas mõistvad ning leebed

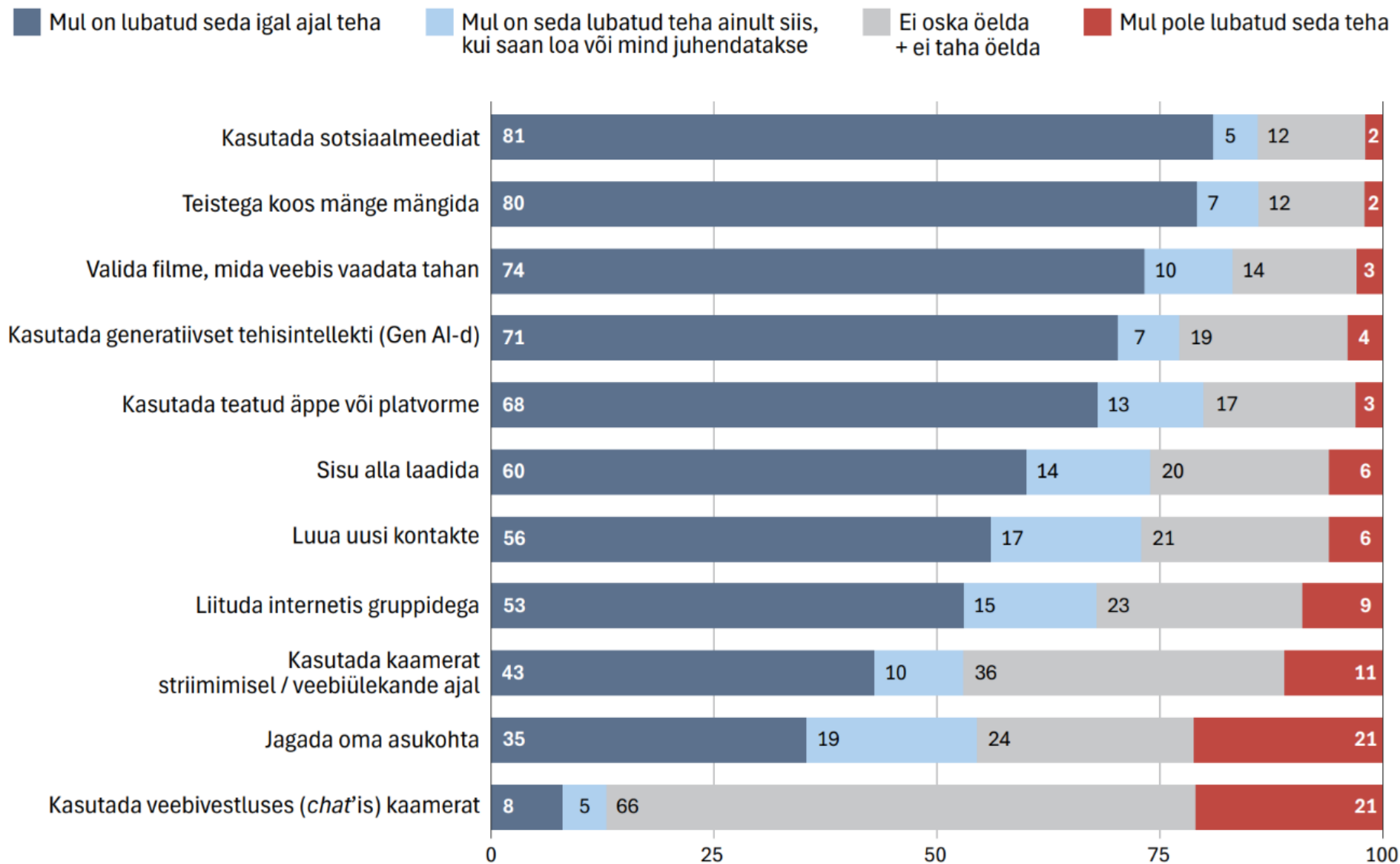
Laste ja vanemate internetiteemaliste kokkulepete ja suhtluse sagedus. 9–16-aastased õpilased (n = 2293–2348), %.

Piirav vanemlik vahendamine

Internetti saab suurel määral kasutada piiranguteta

Piirav vanemlik
vahendamine

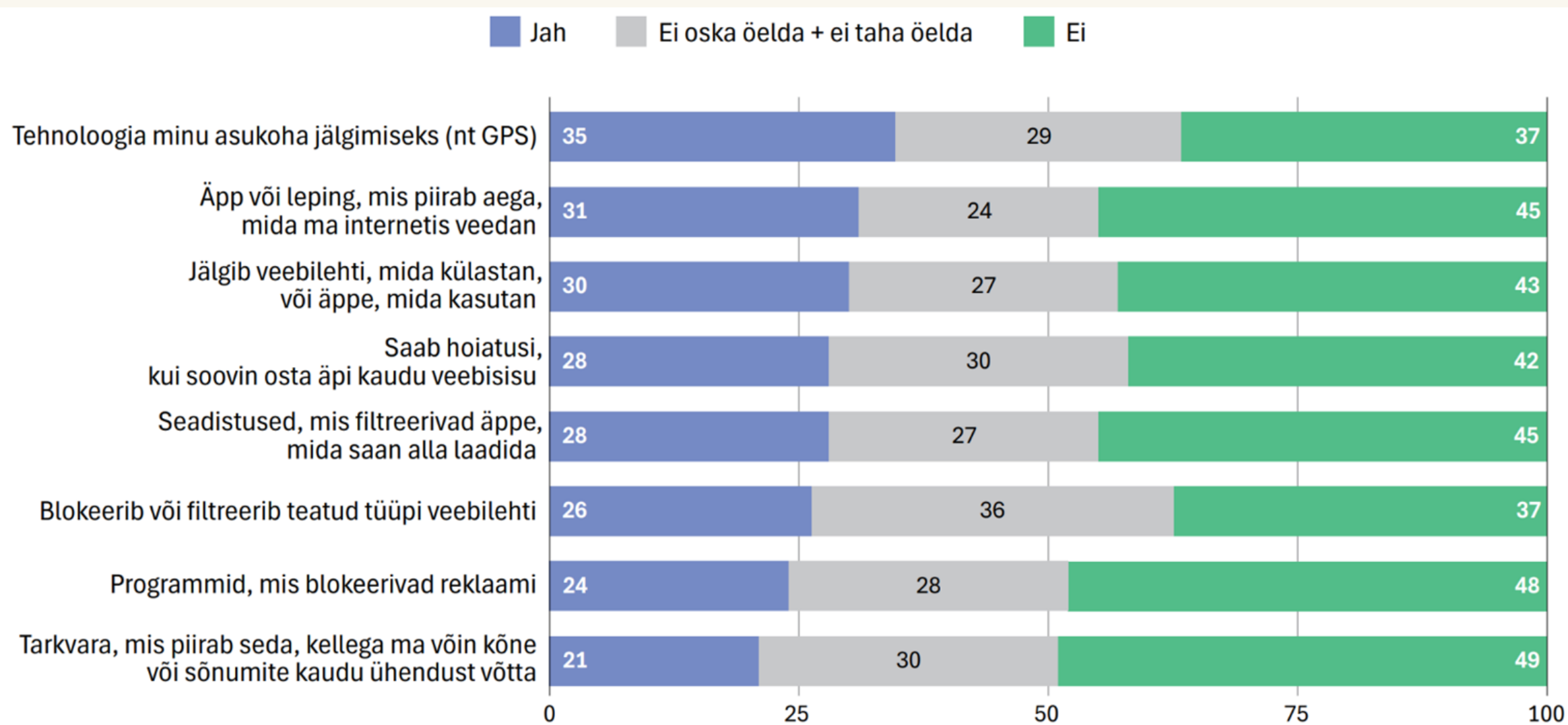
11–16-aastased õpilased

(n = 1532–1550), %.

Vähemalt üht tehnilist piirangut kasutab pea iga teine lapsevanem

Tehniliselt piirav vanemlik vahendamine. 9–16-aastased õpilased (n = 2264–2300), %.

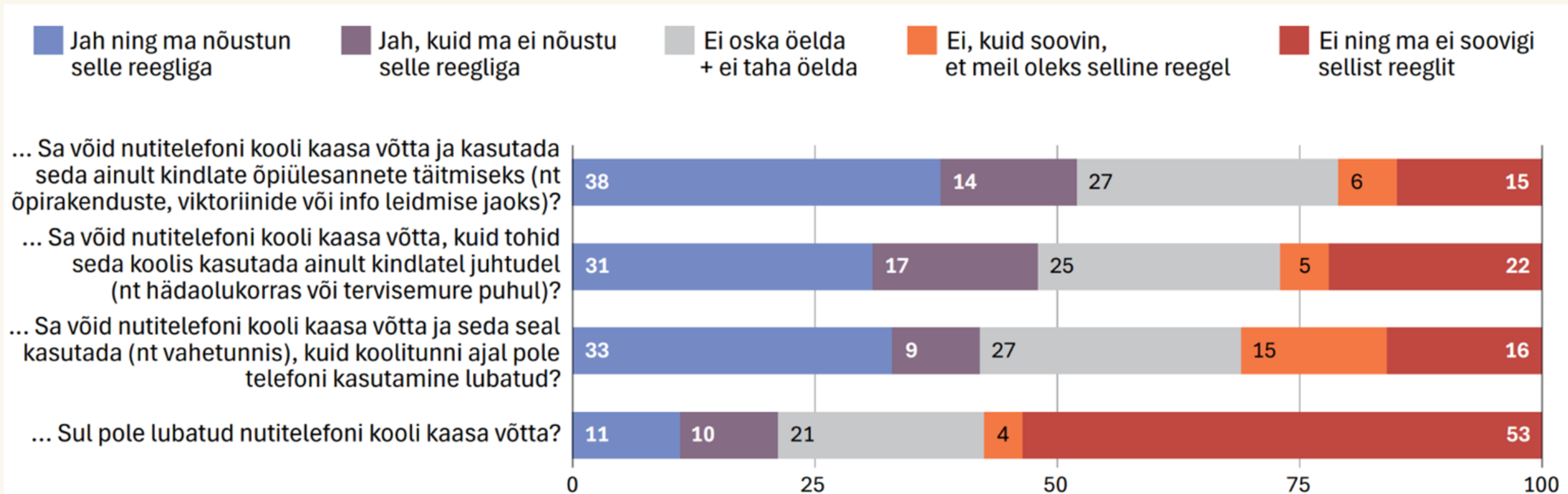

**Nutireeglid koolis –
nõustuda või mitte
nõustuda?**

Õpilased on pigem rahul koolis kehtestatud reeglitega

Koolis nutitelefoni kasutamise kohta kehtestatud reeglitega nõustumine. 9–16-aastased õpilased (n = 2292–2329), %.

Aga vaimne heaolu?

Kas vahendamine loeb?

Head suhted vanematega ja aktiivne vanemlik vahendamine suurendavad laste vaimset heaolu

Vaimse heaolu kaitse- ja riskitegurid (stat. olulised tunnused regressioonimudelites, $p < 0,05$)

Nooremad (9–12-aastased; n = 1346)	Vanemad (13–16-aastased; n = 1128)
Enesetõhusus	Enesetõhusus
Eri internetitegevuste sagedus	Internetikasutuse aktiivne vanemlik vahendamine
Internetikasutuse aktiivne vanemlik vahendamine	Vanemapoolne internetitegevuste lubamine
Hinnang vanema/hooldajaga häirivatest asjadest rääkimise lihtsusele	Hinnang vanema/hooldajaga häirivatest asjadest rääkimise lihtsusele
Kahjuliku veebisisuga kokkupuutumise sagedus	Eri seadmetes interneti kasutamise sagedus
Kiusamise sagedus (internetis või väljaspool)	Depressiooni tunnused
ATH tunnused	Kiusamise sagedus (internetis või väljaspool)

Kokkuvõtteks

- ❑ Enamikul õpilastest on lihtne vanematega häirivatest asjadest rääkida, ka veebis kogetavate probleemide korral pöörduvad noored peamiselt oma vanemate poole
- ❑ Nagu ka varasemalt, kasutab suur osa lapsevanemaid aktiivse vahendamise võtteid
- ❑ Tehniliste piirangute seadmine on muutunud tavalisemaks
- ❑ Parema vaimse heaoluga seostuvad head ja usalduslikud suhted vanemaga (häirivatest asjadest rääkimise lihtsus ja aktiivne vanemlik vahendamine) ning suuremad võimalused interneti mitmekülgseks kasutamiseks (nooremas rühmas eri internetitegevuste sagedus, vanemas rühmas vähem vanemlikke piiranguid)
- ❑ Lapsevanemad võiks lapsega arutleda, kuidas oma privaatsust ja turvalisust internetis kaitsta – dialoog võimaldab vastastikku kogemusi jagada ning kokkuleppeid sõlmida. Kokkulepete tegemisel tuleks arvestada ka lapse vanust. Vanemlik kontroll tuleks lapsega läbi arutada
- ❑ Koolides on levinumad praktilist laadi reeglid, millega ka õpilased pigem nõustuvad → uute reeglite kehtestamisega tuleks olla ettevaatlik ning võtta arvesse õpilaste arvamust